

L'Alberch

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal
Emplaçament	Ctra. de servei paral·lela a l'Eix Transversal (BP-4313), al km. 20,2 camí est i sud uns 900 m
Alçada:	554

Coordenades:

Latitud:	41.87953
Longitud:	2.04416
UTM Est (X):	420690
UTM Nord (Y):	4636842

Classificació

Número de fitxa	08258-113
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí IPA 17167
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	000101600DG23E0001IR
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 21/01/2020 - 01:00

Descripció

Masia de dimensions no gaire grans, d'origen medieval, emplaçada vora un camí als afores del nucli d'Oló, a un quilòmetre aproximadament. Consta d'un cos residencial de planta més o menys quadrada (de planta baixa més un pis i golfes) amb coberts antics adossats a la part de migdia i altres de més moderns una mica més enllà. Es pot deduir que en època baix-medieval la casa ocupava la part central i devia tenir aspecte de torre, amb poca extensió i ja molt alta, amb tres plantes. Precisament al nivell de les golfes és on s'ha conservat un magnífic finestral gòtic geminat en força bones condicions, tot i que l'arquet de la dreia no és l'originari. Es substituï per un nou bloc de pedra en una recent restauració. A aquesta època correspon la façana nord i els baixos de la casa, on es conserva un arc diafragmàtic lleugerament apuntat, i també el que era l'antic portal, adovellat, a la façana de migdia. Aquí hi havia el celler, que conserva una tina cilíndrica que s'hi devia construir en un moment posterior. En els murs exteriors l'aparellat corresponent a aquesta època baix-medieval és de força qualitat, fet amb carreus regulars de tamany petit i disposats més o menys en filades. Observant la façana nord es pot deduir que en algun moment la casa es va esfondrar parcialment, potser a causa d'un incendi, ja que hi ha indicis de fusta cremada en aquest sector. La part de ponent va ser refeta i ampliada amb un tipus de parament fet de lloses molt estretes i que no té res a veure amb l'anterior. Així mateix, al segle XVIII es devien construir les dependències de migdia que van deixar l'antic portal dins la zona de coberts. Llavors la casa s'amplià cap a llevant i es va dotar d'una nova façana principal. En donen testimoni les dues inscripcions que s'hi conserven. És una façana no del tot regular, que consta d'un portal adovellat que dona accés als coberts i una altra porta a la dreia, emmarcada amb llinda i brancals de pedra, que permet accedir directament al primer pis. La resta de finestres també són emmarcades amb pedra picada. Aquest mur és l'únic que es va arrebossar en la recent restauració de la casa; la resta es va deixar a pedra vista.

Observacions:

Inclusa al Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló amb el num. 41 (Pla Especial Urbanístic 2011)

Altres denominacions: L'Auberch

L'edifici presenta les següents inscripcions:

Inscripció a la llinda del portal: 1705 Jaume Alberch

Inscripció a la llinda d'una finestra de la façana: Joseph A[b]h 1767

Informació oral facilitada per Josep Sala Vilar i Neus Vilar

Història

Aquest mas és d'origen medieval. En època baix-medieval devia ser una casa no gaire gran però de certa categoria, tal com demostra l'existència d'un bonic finestral gòtic. Tal vegada era una domus o casa forta, en forma de torre. La primera referència documental que en coneixem és d'aquesta època, quan en una reunió de veïns que es va fer el 1394 per tractar de la redempció dels drets senyorials del terme d'Oló hi va assistir un tal Berenguer Salverc; cal suposar que era el cap de casa d'aquest mas. Una mica més endavant, en el fogatge de 1515, hi apareix "la casa d'en Alberch"; i en el fogatge de 1553 hi figura un tal Pe Joan Alberch. Aquestes dades semblen suggerir que més aviat la casa va prendre el nom de la família que hi vivia (Salverc o Alberch), més que no pas al contrari, ja que en el document de 1394 hi diu Berenguer Salverc, no pas Berenguer de s'Alberc, que és la fórmula amb què s'anomenen la major part dels altres caps de casa. Tanmateix, per la seva situació propera al nucli d'Oló tampoc es pot descartar que en el seu origen hagués estat un lloc d'hostalatge o alberg. Cal dir, però, que el camí vell de Vic no passava per aquest indret sinó més al nord, prop de cal Vinegrer i el Puget. Relativament a prop de l'Alberg hi passava un altre camí, el camí dels Perdols, que seguia la direcció nord-est i que continuava cap els Perdols, el Canadell i Canamasses.

La família de cognom Alberch es va mantenir al front de la casa com a mínim fins al segle XVIII, tal com

indiquen les dues inscripcions que es conserven. El 1705 l'hereu era Jaume Alberch, i el 1767 Josep Alberch. En aquesta època la casa es va ampliar cap a llevant i es dotà d'una nova façana i un nou portal, i des d'aleshores sembla que no va créixer gaire més. Dins les seves terres l'heretat tenia tres casetes petites o masoveries que en depenien. Encara estaven habitades a començaments de segle XX, però poc després van quedar abandonades. Eren cal Cucut i cal Ros, que van desaparèixer quan es va construir la carretera de l'Eix Transversal, i cal Llinet, de la qual en resten els fonaments d'algunes parets, uns 400 metres al nord/nord-oest.

En la fitxa de l'inventari del patrimoni arquitectònic de la Generalitat (IPA) es diu que en aquesta casa hi va néixer un músic de gran vàlua en èpoques passades, però no en coneixem més detalls. Al tombant de segle XX els propietaris devien quedar endeutats i la casa es va haver de vendre en subhasta pública. La van comprar a mitges Josep Sala Saladich i un altre home, conegut com el "Sebes". Però Josep va acabat comprant-li la seva part i s'instal·là a viure-hi amb la seva família. Procedia de la casa de cal Saladich, del raval de Santa Eulàlia. En la generació anterior la pubilla, de cognom Saladich, s'havia casat amb un Sala, de manera que el cognom que havia donat peu al sobrenom de la casa es va acabar perdent. Més endavant a cal Saladich hi van viure masovers, mentre que la família Sala s'ha mantingut a durant tot el segle XX a l'Alberch, al llarg de quatre generacions, i encara en són els propietaris. El fill i hereu de Josep Sala Saladich fou Josep Sala Senties; l'hereu d'aquest fou Jaume Sala Portí, casat amb Neus Vilar. El següent hereu i actual propietari és Josep Sala Vilar. En els darrers anys ha anat fent obres de rehabilitació; principalment la remodelació dels espais d'habitatge i la restauració de les façanes.

Bibliografia

PLADEVALL, Antoni; FERRER, Llorenç i altres (1991). "Oló als temps medievals", "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 63, 73, 107. SOLÀ BACH, Sebastià (2011). Pla Especial Urbanístic del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable. Municipi de Santa Maria d'Oló, fitxa núm. 41.

